

24. juni 2020
Sagsnr. 18/06079, 18/04890 og
18/04891 (tidl. NMK-34-00710,
NMK-220-00144 og NMK-220-
00145)
Klagenummer: 1002861,
1003433 og 1003444 (tidl.
klageID 239869 og 239852)
FVC, CKG, KAHHA

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

OPHÆVELSE OG HJEMVISNING i sag om tilladelse til indvinding af råstoffer og OPHÆVELSE OG HJEMVISNING af afgørelse om ikke miljøvurderingspligt i Region Sjælland

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter råstoflovens § 7, stk. 1, jf. § 13, stk. 1,¹ og miljøvurderingslovens § 16 og § 21, jf. § 49, stk. 1.²

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Region Sjællands afgørelse af 8. december 2017 om tilladelse til erhvervsmæssig indvinding af råstoffer på matr. nr. 14ac Lynges By, Lynges i Sorø Kommune ved adressen Smedevej 54, 4180 Sorø, og hjemviser sagen til fornyet behandling.

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Region Sjællands afgørelse af 8. december 2017 om, at der ikke skal udarbejdes en miljøkonsekvensrapport (VVM) for råstofindvindingsprojektet og hjemviser sagen til fornyet behandling.

De indbetalte klagegebyrer tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet³ og gebyrbekendtgørelsens § 2.⁴ Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. råstoflovens § 43, stk. 1 og miljøvurderingslovens § 54 stk. 1.

**MILJØ- OG
FØDEVAREKLAGENÆVNET**
Toldboden 2
8800 Viborg

Tlf. 72 40 56 00
CVR-nr. 37795526
EAN-nr. 5798000026070
nh@naevneneshus.dk
www.naevneneshus.dk

¹ Lovbekendtgørelse nr. 124 af den 16. januar 2017 om indvinding af råstoffer.

² Lovbekendtgørelse nr. 1225 af 25. oktober 2018 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

³ Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

⁴ Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 23. december 2017 og den 25. december 2017 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af henholdsvis en forening (klager 1) og Danmarks Naturfredningsforening (klager 2).

Klager 1 har navnlig anført, at

- indvindingstilladelsen vil medføre støj- og trafikgener for de omkringboende, og
- der forinden tilladelsens meddelelse burde være foretaget en fuldstændig miljøvurdering af projektet, så offentligheden kunne være inddraget, og således at påvirkningerne fra projektet på områdets miljø og på de omkringboendes sundhed samt på disses materielle goder kunne blive belyst.

Klager 2 har navnlig anført, at

- indvindingstilladelsen er i strid med habitatdirektivets regler om beskyttelsen af bilag IV-arten hasselmusen, og
- tilladelse formentlig er i strid med miljøskadelovens § 2 og § 7, hvorfor Miljø- og Fødevareministeriet bør foretage en vurdering efter miljøskadelovens kapitel 3 og 5.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.44.

2. Sagens oplysninger

2.1 Det ansøgte område og planforhold

Tilladelsen til erhvervsmæssig indvinding af råstoffer vedrører et areal på ca. 7 ha beliggende inden for Lynges graveområde, som ifølge Region Sjællands råstofplan 2016 er udlagt til som graveområde til indvinding af sand, grus og sten.⁵

2.2 De påklagede afgørelser

Den 15. februar 2016 modtog Region Sjælland en ansøgning om erhvervsmæssig indvinding af råstoffer på et ca. 7 ha stort areal matr.nr. 14ac Lynges By, Lynges beliggende ved adressen Smedevej 54, 4180 Sorø.

Region Sjælland meddelte på baggrund af ansøgningen den 8. december 2017 en 10 årig tilladelse til en årlig erhvervsmæssig indvinding af

⁵ Regionsrådet i Region Sjælland har den 8. december 2016 vedtaget den gældende råstofplan – Råstofplan 2016. Planen er trådt i kraft og er offentliggjort den 13. december 2016. Link til planen

100.000 m³ sand, grus og sten over grundvandsspejl på det ansøgte areal. Tilladelsen er meddelt med hjemmel i råstoflovens § 7, stk. 1.

Region Sjælland har på baggrund af ansøgningen til den ansøgte råstof-indvinding foretaget en VVM-screening af projektet efter miljøvurderingsloven den 4. maj 2017. Denne er vedlagt som bilag til råstofindvindingstilladelsen. Region Sjælland har i medfør af miljøvurderingslovens § 21 truffet afgørelse om, at projektet ikke er omfattet af krav om udarbejdelse af miljøkonsekvensrapport efter miljøvurderingsloven. Afgørelsen er meddelt sammen med råstofindvindingstilladelsen den 8. december 2017.

Det fremgår af råstofindvindingstilladelsen, at grusgraven skal efterbehandles til naturområde med mulighed for delvis udstykning, og at der ikke graves under grundvandsspejl. Dog er der mulighed for etablering af lavvandede søer i forbindelse med efterbehandlingen.

Det fremgår af tilladelsens vilkår 3.1.4.1 om støjgrænser:

”Driften af virksomheden må ikke medføre, at den målte/beregnete værdi af virksomhedens bidrag til støjen, målt som det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A), overstiger følgende grænser:”

	Mandag - fredag kl. 07.00 - 18.00 lørdag kl. 07.00 - 14.00	Mandag - fredag kl. 18.00 - 22.00 lørdag kl. 14.00 - 22.00 søn- og helligdag kl. 07.00 - 22.00	Alle dage kl.22.00-07.00
3. Område for blandet bolig- og erhvervsbebyggelse, centerområder (bykerne)	55	45	40

Region Sjælland har i tilladelsens afsnit 7.5.2 vurderet, at råstofindvindingen vil kunne overholde de vejledende støjgrænser med de støjdæmpende foranstaltninger samt de i ansøgningen beskrevne placeringer af anlæg. I denne forbindelse er der foretaget støjberegninger med udarbejdet 3D modellering af projektet.⁶ Regionen har videre i forhold til det ansøgte projekt vurderet, at de faste anlæg til råstofindvinding i overensstemmelse med støjberegningerne skal stå tættest muligt på den nærmeste støjvold mod beboelse for at opnå maksimal udnyttelse af støjdæmpning bag støjvoldene samt med længst mulig afstand mellem de faste støjklender som sorterings- og knuseanlæg.

Særligt i forhold til habitatdirektivets bilag IV fremgår det af tilladelsens afsnit 7.2.2, at Region Sjælland har foretaget en screening for bilag IV-arter, og at regionen ikke har kendskab til tilstedeværelsen heraf inden for

⁶ MOE, Støjberegning SCT Grusgrav Smedevej, Sorø, 26. juli 2016.

det ansøgte område. Regionen bemærker i sin tilladelse, at hasselmus er fundet mod øst ved Flaskehulen og mod vest ved Koldemosevej. Det er regionens vurdering, at arten ikke har yngle- eller rasteområder i eller umiddelbart omkring projektområdet på baggrund af områdets karakter, idet hasselmusen er knyttet til lav- og blandskov med tæt undervækst af buske og krat, typisk skovbryn ved lysninger. Videre følger det, at bevoksningen helst skal være varieret med urter, bærbuske og bregner som undervegetation. Endvidere fremgår det, at der ikke er yderligere kendskab til bilag IV-arter på lokaliteten, og at det er regionens vurdering, at indvindingsområdet ikke har karakter af yngle- eller rastested for andre arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV. Den ansøgte råstofindvinding vurderes på dette grundlag ikke at kunne påvirke yngle- eller rastesteder for bilag IV-arter.

I forhold til VVM-screeningsafgørelsen fremgår det af vedlagte VVM-screeningsark, bilag 3, om bilag-IV arten Hasselmus:

”Af screeningsarket fremgår følgende i forhold til bilag-IV art Hasselmus: Hasselmus er fundet både mod øst ved Flaskehulen og ved Koldemosevej. Arten vurderes dog ikke at have yngle, eller rastområder i eller umiddelbart omkring projektområdet, da områderne ikke har karakter heraf. Regionen har ikke kendskab til yderligere bilag IV arter på lokaliteten.”

2.3 Naturforhold og fortidsmindebeskyttelse

Arealet for den påklagede indvindingstilladelse er beliggende mellem to yngle- og rasteområder for bilag IV-arten hasselmus. Hasselmus er fundet øst for tilladelsens areal ved et område med kaldenavnet Flaskehulen i tilknytning til Horsebøg Skov og nordvest for arealet i et område ved Koldemosevej (Feldskov).

En del af det ansøgte indvindingsareal ligger inden for fortidsmindebeskyttelseslinjen omkring fortidsminde nr. 35237, kaldet Kongshøj (også kaldet Helicon), hvortil Miljø- og Fødevareklagenævnet har meddelt afslag på dispensation fra råstofindvinding inden for fortidsbeskyttelseslinjen i sin afgørelse NMK-503-00143.⁷

⁷ Forud for meddelelsen af den påklagede indvindingstilladelse meddelte Sorø Kommune den 19. juli 2016 dispensation fra fortidsmindebeskyttelseslinjen gældende for et delområde på 0,5 ha af arealet for indvindingstilladelsen. Denne dispensationsafgørelse blev påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som ved afgørelse af 15. november 2018 i sagen NMK-503-00143 ændrede dispensationen til et afslag.

2.4 *Klagernes indhold*

2.4.1 *Klager 1*

Klager 1 har i forhold til regionens screeningsafgørelse anført, at VVM-screeningen samlet burde have resulteret i, at der skulle udarbejdes en fuldstændig miljøvurdering, hvor projektets skadelige virkninger på områdets miljø, sundhed og materielle goder kunne belyses under inddragelse af offentligheden.

Klager 1 har i forhold til indvindingstilladelsen anført, at tilladelsen ikke i tilstrækkeligt omfang tager højde for, at indvindingen vil medføre voldsomme støj- og trafikgener for klager og lokalområdet. Klager har endeligt i den forbindelse bemærket, at arealerne omkring graveområdet er blevet tættere beboet, og at Sorø Kommune har besluttet at lokalplanlægge og byggemodne et nærliggende areal, som også skal tages i betragtning.

2.4.2 *klager 2*

Klager 2 har anført, at indvindingstilladelsen er i strid med habitatdirektivets regler om beskyttelsen af bilag IV-arten hasselmusen, idet regionen ikke i sin vurdering har taget stilling til, om den økologiske funktionalitet af området for populationen ved Koldemosevej med tilladelsen forringes, da den isoleres fra kernegruppen ved Horsebøg Skov og dermed risikerer at uddø.

Klager 2 har endvidere anført, at hele projektområdet reelt er en del af hasselmusens naturlige udbredelsesområde og derfor er omfattet af bilag IV beskyttelsen. Såfremt det fastholdes, at der kan meddeles tilladelse, bør tilladelsen efter foreningens opfattelse meddeles på skærpede vilkår, eksempelvis med vilkår om, at dele af projektområdet skal friholdes for råstofindvinding, og at der i dette område etableres en transportkorridor for hasselmusen på ydersiden af støjvold med en bredde på omkring 30 m, som beplantes med hasselmusegnet vegetation.

Endeligt har klager 2 anført, at indvinding på det pågældende areal på grund af projektets negative påvirkning på en bilag IV-art kan være i strid med miljøskadelovens §§ 2 og 7, hvorfor Miljø- og fødevareministeriet bør foretage en vurdering efter samme lovs kapitel 3 og 5.

2.5 *Region Sjællands bemærkninger til klagerne*

Region Sjælland har den 26. januar 2018 indgivet sine bemærkninger til klagerne, hvori regionen henholder sig til sine meddelte afgørelser.

I forhold til klager 1 har Region Sjælland indledningsvist bemærket, at klageren efter regionens opfattelse ikke er klageberettiget. Regionen har i sin vurdering lagt vægt på afstanden fra klagers ejendom til grusgraven, den forventede påvirkning af omgivelserne fra støj og støv mv. i forbindelse med indvindingen, og at klager ikke vurderes at have en individuel

interesse i sagen, idet klager ikke er blandt de nærmeste naboer til området og heller ikke har direkte udsigt hertil.

I forhold til støjpåvirkning fra råstofindvindingen har Region Sjælland bemærket, at man har vurderet, at områdets spredte bebyggelse med landbrug, råstofindvinding og øvrige virksomheder falder inden for områdetype 3. I forhold til støjpåvirkningen af Smedevej 66 har regionen bemærket, at støjbidraget fra råstofindvindingen ikke vil overstige baggrundstøj fra Parnasvej og Smedevej.

Videre har Region Sjælland i forhold til klagepunktet om trafikgener bemærket, at dette forhold ikke kan reguleres i en indvindingstilladelse, idet hensynet til færdsel på offentlig vej ikke er omfattet af hverken formålet i råstofloven eller samordningspligten. Regionen henviser i stedet til, at spørgsmål angående trafik, sikkerhed og overkørsel skal rettes til Sorø Kommune som planlægnings- og vejmyndighed.

I forhold til klagen fra klager 2 har Region Sjælland bemærket, at regionen i sin habitatvurdering blandt andet har lagt vægt på arealets hidtidige anvendelse. Der har ikke været bundvegetation, og arealet er afskovet i 2017 og fremstår nu som en bar mark. Samtidig forekommer de omkringliggende arealer at have gunstigere betingelser for eventuel spredning af hasselmusen og som forbindelse mellem de omkringliggende habitater, idet der i det omkringliggende landskab er rig tilstedeværelse af levende hegn, områder med blandet vegetation og lignende, som ikke påvirkes af den planlagte råstofindvinding. Regionen fastholder på den baggrund vurderingen af, at levebetingelserne for arealet er så ringe, at det ikke er sandsynligt, at hasselmusen har leve- eller rastested inden for det ansøgte areal. Da arealet endvidere tidligere har været anvendt til drift af nåleksov, og de øvrige områder i højere grad opfylder de krævede betingelser for spredning af hasselmusen, vurderer regionen i øvrigt, at der ikke er risiko for fragmentering af mindre hasselmuskolonier på hver side af området ved indvinding af råstoffer på arealet.

Regionen har endvidere henvist til et igangværende projekt hos Rambøll for NCC råstoffer ”Habitat Improvement and Monitoring og Dormouse in Kirkeby Vænge”, hvor det anføres, at data fra 2008 og 2013 viser, at hasselmusen kan trives tæt på aktiv råstofindvinding, at den kan bygge rede tæt på kørende trafik, og at der kan forekomme stigninger i antallet af ynglende hasselmus inden for råstofområder.

Endeligt har Region Sjælland bemærket, at der ved projektet ikke sker påvirkning af leve- og rastesteder for hasselmusen, ligesom der ikke sker forringelse af sprednings- og forbindelsesmuligheder for nærtliggende habitater, hvorfor regionen vurderer, at den meddelte tilladelse til indvinding af råstoffer ikke medfører en betydelig negativ påvirkning i henhold til miljøskadeloven.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse

Det fremgår af § 11, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over. Det fremgår dog af forarbejderne til bestemmelsen, at nævnet har mulighed for og efter omstændighederne pligt til at inddrage andre forhold end det, der er klaget over, f.eks. spørgsmålet om overholdelse af gældende EU-ret eller grundlæggende forvaltningsretlige grundsætninger.⁸

Det følger endvidere af § 11, stk. 2, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse til de væsentligste forhold.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i denne klagesag fundet anledning til at behandle følgende forhold:

- 1) Klageberettigelse i forhold til råstofindvindingstilladelsen
- 2) Vurderingen af projektets påvirkning på bilag IV-art hasselmus efter habitatbekendtgørelsen
- 3) VVM-screeningsafgørelse efter miljøvurderingsloven

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at nævnet kun kan tage stilling til forhold, der er omfattet af miljøvurderingsloven og råstofloven, og nævnet har i forhold til indvindingstilladelsen derfor ikke behandlet klagepunkterne vedrørende projektets påvirkning på klagers materielle goder og trafikale gener.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker endvidere, at en tilladelse til erhvervs-mæssig råstofindvinding efter råstofloven primært kan regulere den interne transport på indvindingsområdet. Spørgsmål om f.eks. trafikbelastningen af offentlige veje og gener fra kørsel på offentlig vej reguleres ikke af råstofloven, men af den relevante vejlovgivning, og afgøres af de relevante vejmyndigheder. Færdsel på offentlig vej reguleres i øvrigt af færdselsloven og håndhæves af politiet.

3.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

3.2.1 Ad 1) Klageberettigelse i forhold til råstofindvindingstilladelsen

Efter råstoflovens § 13, stk. 1, kan regionsrådets indvindingstilladelser efter lovens § 7, stk. 1, herunder vilkår stillet i henhold til § 10, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klageberettiget i henhold til lovens §

⁸ Jf. bemærkningerne til § 11 i forslag L44 til Lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet (FT 2016-17).

15 er bl.a. enhver med en individuel, væsentlig interesse i afgørelsen, jf. § 15, stk. 1, nr. 7.

Ved afgørelsen af spørgsmålet om klageberettigelse skal der foretages en konkret vurdering af, om klageren har en væsentlig, individuel interesse i sagen. Kriterierne for, om en person er klageberettiget i en sag, er i vidt omfang sammenfaldende med kriterierne for, om personen kan anses for at være part i sagen.

Det fremgår ikke af forvaltningsloven, hvem der er part i lovens forstand. Efter forarbejderne til loven og administrativ praksis er det en forudsætning for partstatus, at sagens udfald dels angår den pågældende med en vis styrke eller intensitet, og dels er vigtigere for den pågældende end for en større, mere ubestemt kreds af personer.

I tvivlstilfælde lægges ved afgørelsen af spørgsmålet vægt på, hvor væsentlig den pågældendes interesse i sagen er, og hvor nært denne interesse er knyttet til sagens udfald.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder efter en samlet vurdering, at klager 1 har en sådan væsentlig interesse i at få efterprøvet Region Sjællands afgørelse af 1. februar 2018 om tilladelse til erhvervmæssig indvinding af råstoffer, at klager kan anses for klageberettiget i henhold til råstoflovens § 15, stk. 1, nr. 7. Nævnet lægger herved vægt på, at der er tale om en støjende og støvende aktivitet, at den ejendom, hvorfra klager driver sin foreningsaktivitet, er beliggende ca. 230 meter fra indvindingsarealet, og at der ikke er øvrig bebyggelse mellem denne ejendom og indvindingsarealet. Nævnet har endvidere lagt vægt på, at den ejendom, hvorfra klager driver sine foreningsaktiviteter er beliggende som den nærmeste beboelsesejendom vest for tilladelsens areal.

3.2.2 Ad 2) Vurderingen af projektets påvirkning på bilag IV-art hasselmus efter habitatbekendtgørelsen

Det følger af habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 3, nr. 1,⁹ at tilladelse til råstofindvinding på land efter råstoflovens § 7, stk. 1, er omfattet af bekendtgørelsens regler.

Det følger herefter af habitatbekendtgørelsens § 10, stk. 1, og stk. 2, at der ikke kan gives tilladelse efter råstoflovens § 7, stk. 1, hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets

⁹ Bekendtgørelse nr. 1595 af 6 december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

bilag IV, litra a),¹⁰ og at denne vurdering skal fremgå af myndighedens afgørelse efter råstoflovens § 7, stk. 1. Habitatbekendtgørelsens § 10 implementerer dele af habitatdirektivets artikel 12.

Arter optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a (bilag IV-arter) er beskyttede både i og uden for Natura 2000-områderne. Et yngle- eller rasteområde forstås som en samling af lokaliteter, hvor en bestand af en art yngler eller raster og ikke som hver enkelt lokalitet eller forekomst, medmindre der ikke er økologisk sammenhæng med andre lokaliteter eller forekomster. Ofte vil de enkelte lokaliteter i et sådant ”netværk” af lokaliteter, der udgør et yngle- eller rasteområde, indbyrdes supplere hinanden i at opretholde bestanden. Betydningen af de enkelte lokaliteter i netværket kan afhænge af bestandens tæthed og spredningsmuligheder. Ved vurderingen af, om et yngle- eller rasteområde beskadiges eller ødelægges, er det afgørende, om den økologiske funktionalitet kan opretholdes på mindst samme niveau som hidtil. Vurderingen af eventuelle påvirkninger af bilag IV-arter forudsætter kendskab til bl.a. arternes forekomster, udbredelse og økologiske sammenhæng.

Det følger således af habitatbekendtgørelsen, at regionen ved behandlingen af en sag om tilladelse til råstofindvinding efter råstoflovens § 7, stk. 1, er forpligtet til bl.a. at vurdere, hvorvidt projektet kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter. Regionernes vurdering af eventuelle påvirkninger af bilag IV-arter forudsætter derfor kendskab til bl.a. arternes forekomst, udbredelse, spredningsmuligheder og økologiske sammenhæng.

Region Sjælland tager i sin redegørelse udgangspunkt i sin screening for det ansøgte areal, hvori der ikke er kendskab til tilstedeværelsen af bilag IV arter. Dog bemærker regionen, at arten hasselmus er fundet øst og vest for det ansøgte areal. På baggrund af arealets vegetation konkluderes det, at arten ikke har yngle eller rasteområde i eller umiddelbart omkring tilladelsens areal. Regionen har hertil i forhold til klagen fra klager 2 bemærket, at der er mere egnede betingelser for spredning af hasselmus i arealerne uden for råstofindvindingsarealet.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at Region Sjællands vurdering i forhold til habitatbekendtgørelsens § 10, jf. § 7, stk. 3, nr. 1, i den påklagede indvindingstilladelse af 7. december 2017 ikke i tilstrækkelig grad har afklaret det ansøgte projekts betydning i forhold til en økologisk sammenhæng mellem de to områder med hasselmus øst og vest for indvindingsarealet.

¹⁰ Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter med senere ændringer.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i vurderingen i forhold til hasselmus, som bilag IV-art lagt særlig vægt på, at hasselmus er en sjælden og truet bilag IV-art, som er kendt fra et meget lavt antal lokaliteter i Danmark, og at arten i Danmark er i tilbagegang,.

I denne forbindelse henviser nævnet til forvaltningsplanen¹¹ til beskyttelse og forvaltning af hasselmusen, *Muscardius avellanarius*, og dens levesteder i Danmark, hvoraf det fremgår at:

”Hasselmusen er et af Danmarks mest sjældne pattedyr og foreløbig den eneste repræsentant for syvsoverfamilien her i landet. Den er i dag truet overalt i sit udbredelsesområde, fordi der er sket en fragmentering og forringelse af dens levesteder.”¹²

Videre fremgår det af forvaltningsplanen, at:

”Hasselmusen er meget sårbar overfor fjernelse/fældning af levesteder (som f.eks. levende hegn) samt isolering af levesteder, fordi den lever i meget lav bestandstæthed selv på de bedste habitater, har en lav reproduktionsrate og er afhængig af stadig sammenhængende vegetation mellem de enkelte levesteder, da den nødtigt bevæger sig på jorden.”¹³

Det fremgår endvidere af forvaltningsplanen, at:

”På Sjælland findes hasselmusen i 3 adskilte skovområder: I Vestsjælland mellem Sorø og Slagelse, på Midsjælland syd for Kirke Hvalsø og i Sydøstsjælland syd for Rønnede. Disse 3 områder er beliggende i så stor indbyrdes afstand, at mulighed for udveksling af genetisk materiale mellem de enkelte delpopulationer må anses for udelukket.”¹⁴

Videre henviser nævnet til Den danske Rødliste fra 2019, hvori hasselmusen er kategoriseret som truet (EN), og hvor den samlede udvikling er, at arten er i tilbagegang.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har endvidere lagt vægt på, at det i det konkrete forhold kan være afgørende for bestanden af hasselmus, at der opretholdes en økologisk forbindelseskorrridor mellem yngle- og rasteplasser for delpopulationer af hasselmus, idet interaktion med andre delpopulationer af hasselmus ellers ikke kan antages at kunne finde sted. På den baggrund og ud fra forsigtighedsprincippet i TEUF artikel 191, stk. 2,

¹¹ Naturstyrelsen, Forvaltningsplan, Beskyttelse og forvaltning af hasselmusen, *Muscardinus avellanarius*, og dens levesteder i Danmark, 2011.

¹² Ibid., side 7.

¹³ Ibid., side 21.

¹⁴ Ibid., side 16.

første afsnit,¹⁵ vurderer nævnet, at det i udgangspunktet bør lægges til grund, at der eksisterer en forbindelseskorridor mellem de to områder med hasselmus. For at opretholde den økologiske funktionalitet for de to områders egenskaber af yngle- /rastepladser, kan det således også i udgangspunktet betragtes som nødvendigt, at anse forbindelseskorridoren, sammen med de to områder med hasselmus, som ét samlet yngle- og rasteområde.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har i den konkrete sag lagt vægt på, at det ansøgte indvindingsareal ligger i forbindelse med den korteste distance mellem de to nævnte skovområder med hasselmus, og at der på denne strækning mellem de to områder findes områder, der på luftfotos fremstår som skov/natur, buskede haveanlæg og levende hegn. Nævnet har i denne forbindelse lagt vægt på, at der ikke foreligger en afklaring på, om disse indgår i en forbindelseskorridor mellem Flaskehulen, der ligger i tilknytning til Horsebøg Skov, og området ved Koldemosevej (Feldskov).

Miljø- og Fødevarerklagenævnet bemærker, at regionen i sine bemærkninger til klagesagen ikke har konkretiseret, hvilke omkringliggende arealer der har gunstigere betingelser som forbindelseskorridor, men at dette ikke kan føre til andet udfald, eftersom det er selve råstofprojektets påvirkning af en økologiske funktionalitet mellem de to yngle- og rasteområder for bilag IV-arten, som mangler afklaring, hvilket ikke i sig selv er afgrænset af projektområdets areal. Regionens henvisning til et projekt hos Rambøll, som ud fra det anførte i to tilfælde har vist, at hasselmus kan trives tæt på aktiv råstofindvinding, vurderes ikke at ændre herved.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder på denne baggrund, at vurderingen efter habitatbekendtgørelsen lider af en væsentlig retlig mangel.

3.2.3 Ad 3) VVM-screeningsafgørelse efter miljøvurderingsloven

Formålet med reglerne i miljøvurderingsloven er at sikre, at der gennemføres en vurdering af virkningerne på miljøet som grundlag for beslutningen om at give eller afslå tilladelse til projektyper, som kan påvirke miljøet væsentligt.

Projekter om råstofindvinding fra åbne brud kan være omfattet af miljøvurderingslovens bilag 1, punkt 19 om råstofindvinding fra åbne brud, hvor minestedets areal er over 25 ha, eller tørvegravning på et areal over 150 ha, eller punkt 20 om råstofindvinding fra åbne brud med en samlet indvindingsperiode på mere end 10 år med undtagelse af indvinding inden for de i en endeligt vedtaget råstofplan udpegede graveområder. Hvis dette ikke er tilfældet, vil projekterne være omfattet af bilag 2, punkt 2.a

¹⁵ Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (EUF-traktaten).

om råstofindvinding fra åbne brud samt tørvegravning (projekter, som ikke er omfattet af bilag 1).

Det følger af miljøvurderingslovens § 21, stk. 1, at når den kompetente myndighed har modtaget en anmeldelse af et anlæg opført på bilag 2, skal den foretage en vurdering af, om anlægget på grund af dets art, dimensioner eller placering må antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet (VVM-pligt).

Det forudsættes i lovbemærkningerne til den nye miljøvurderingslov, at en screeningsafgørelse er en konkret vurdering, der foretages hurtigt og hovedsageligt på grundlag af allerede foreliggende oplysninger og alment erfaringer.¹⁶ Er der behov for en mere indgående undersøgelse for at foretage den fornødne vurdering, taler det for, at der bør foretages en miljøvurdering.

Myndigheden skal ved denne screening tage hensyn til kriterierne i miljøvurderingslovens bilag 6. Heri indgår bl.a. den miljømæssige sårbarhed i det geografiske område, der kan forventes at blive berørt af projektet. I den forbindelse skal myndigheden være særligt opmærksom på, om projektet kan forventes at have betydning for områder udpeget i henhold til habitatdirektivet¹⁷ og fuglebeskyttelsesdirektivet,¹⁸ jf. lovens bilag 6, pkt. 2.

Det er Miljø- og Fødevareklagenævnets opfattelse, at henvisningen til udpegninger i henhold til habitatdirektivet må betyde, at der tillige skal tages særligt hensyn til områder, som er yngle- og rasteområder for de arter, der er udpeget i henhold til direktivets bilag IV.¹⁹

Region Sjælland har i den påklagede VVM-screening identificeret de to områder med hasselmus med projektområdet for råstofindvinding placeret mellem disse to områder. Regionen har i denne forbindelse vurderet, at hasselmus ikke har yngle-, eller rastområde i eller i umiddelbart omkring projektområdet, da områderne ikke har karakter heraf.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at Region Sjælland på det foreliggende grundlag ikke kan konstatere, at gennemførelsen af råstofindvindingsprojektet ikke vil have væsentlig indvirkning på yngle- og raste-

¹⁶ Jf. forslag nr. 147 af 4. marts 2016 til lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), bemærkningerne til § 22.

¹⁷ Rådets direktiv af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (92/43).

¹⁸ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle (2009/147).

¹⁹ Jf. Vejledning nr. 9339 af 12. marts 2009 om VVM i planloven, afsnit 11 Forhold til vurdering efter anden lovgivning, Habitatvurdering og strengt beskyttede arter.

områder for bilag IV-arten hasselmus, som det er vurderet i den påklagede afgørelse om VVM-screening.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i sin vurdering lagt vægt på, at hasselmus som bilag IV-art er særlig sårbar over for fragmentering og isole-ring af artens yngle- og rasteområder, som angivet ovenfor under punkt 3.2.3, med særlig henvisning til forvaltningsplanen for hasselmus.²⁰ Nævnet lægger i denne forbindelse vægt på, at Region Sjælland ikke har afklaret i hvilket omfang, der er en økologisk forbindelseskorridor mellem de to områder med hasselmus.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på denne baggrund, at VVM-screeningsafgørelsen lider af en væsentlig retlig mangel.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets øvrige bemærkninger

3.3.1 Forudsætningerne for Region Sjællands vurdering af støjgener

Miljø- og Fødevareklagenævnet konstaterer, at der umiddelbart syd for indvindingsarealet i grusgraven på begge sider af Smedevej ligger flere boliger. Dette område er i forbindelse med Region Sjællands vurdering af støjgenerne fra projektet i den påklagede afgørelse betegnet som ”spredt bebyggelse i det åbne land”.

Det er Miljø- og Fødevareklagenævnets vurdering, at disse boliger kan have karakter af at være sammenhængende og dermed i stedet burde betragtes som et egentligt boligområde svarende til støjvejledningens områ-detype 5 eller områdetype 8, der også omfatter landsbyer. Region Sjæl-land skal i forbindelse med den fornyede behandling af sagen tage sær-skilt stilling til karakteren af de pågældende boliger og om fornødent ændre den områdetype, som regionen har lagt til grund i forbindelse med vurderingen af støjgenerne fra projektet.

3.3.2 Afslag på dispensation fra fortidsbeskyttelseslinjen

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at nævnet ved afgørelse af den 24. november 2016 har meddelt afslag på dispensation til råstofind-vinding inden for fortidsbeskyttelseslinjen omkring gravhøj, hvilket skal inddrages i den fornyede behandling af sagen.²¹

3.4 Gebyr

Som følge af afgørelsen tilbagebetales de indbetalte klagegebyrer, jf. ge-byrbekendtgørelsens § 2, stk. 2, nr. 1.

²⁰ Naturstyrelsen, Forvaltningsplan, Beskyttelse og forvaltning af hasselmusen, *Muscardinus avellanarius*, og dens levesteder i Danmark, 2011, side 7.

²¹ NMK-503-00143

3.5 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Region Sjællands afgørelse af 8. december 2017 om tilladelse til erhvervsmæssig indvinding af råstoffer på matr. nr. 14ac Lyngby, Lyngby i Sorø Kommune ved adressen Smedevej 54, 4180 Sorø, og hjemviser sagen til fornyet behandling.

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Region Sjællands afgørelse af 8. december 2017 om, at der ikke skal udarbejdes en miljøkonsekvensrapport (VVM) for råstofindvindingsprojektet og hjemviser sagen til fornyet behandling.

De indbetalte klagegebyrer tilbagebetales.

Denne afgørelse gøres tilgængelig for Region Sjælland (j.nr. 16/00070) samt for klagerne via klageportalen. Afgørelsen sendes desuden til eventuelle andre parter i klagesagen.

Afgørelsen vil blive offentliggjort på mfkn.naevneneshus.dk. Personoplysninger vil blive anonymiseret.

Miljø- og Fødevareklagenævnet beklager den lange sagsbehandlingstid.

Lasse K. Svensson
Stedfortrædende formand